

De heer **De Cloe** (PvdA): Voorzitter! Die conclusie heb ik helemaal niet getrokken, dus die vraag is moeilijk te beantwoorden.

De heer **Rehwinkel** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Door het Amsterdamse referendum is ook het middel van referendum in algemene zin de laatste dagen volop in discussie. Ik meen dat wij daar niet altijd en niet in alle opzichten even gelukkig mee moeten zijn. Wanneer komt het kabinet met een standpunt over het correctief wetgevingsreferendum en met andere standpunten inzake de staatsrechtelijke vernieuwing?

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Wij houden ons nu bezig met het correctief wetgevingsreferendum. Als het meezit, kunnen wij het standpunt voor de zomer aan de Kamer melden en als het tegenzit, vlak na de zomer. Vooral de technische aspecten van de discussie zijn lastig. Dat staat even los van andere onderwerpen waar wij ons in het kader van de ministeriële commissie mee bezighouden, maar het gaat nu te ver om daarop in te gaan.

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter! Ik heb een vraag voor de minister van Binnenlandse Zaken. Ik heb hem zoëven horen zeggen dat het regeerakkoord hem niet het mandaat geeft om iets te regelen over referenda op lokaal niveau. Dit ontslaat de minister toch niet van de verantwoordelijkheid om, als hij dat wenselijk vindt, nadere procedurele regels te stellen voor referenda op lokaal en regionaal niveau? Overweegt de minister toch niet om nadere regels te stellen, met name in procedurevoorschriften?

Minister **Dijkstal**: Ik wil daar wel even over nadenken, maar ik ben wel zeer terughoudend op dit punt. Wij moeten immers in aanmerking nemen dat van de zomer tussen drie partijen is onderhandeld over het fenomeen referendum. Er is een nadrukkelijke afspraak gemaakt over

hetgeen men wil. Daarmee is dat impliciet ook voor andere vormen van referenda gedaan. Die wil men niet nader uitgewerkt of aan nadere regelgeving onderworpen hebben. Dat is de politieke afspraak.

Ik kan mij best voorstellen dat wij met elkaar discussiëren over de vraag of in algemene zin nadere regelgeving wenselijk is ± ik denk aan hetgeen de heer Schutte heeft gezegd ± maar hieruit mag niet de politieke conclusie worden getrokken dat het kabinet op dit moment nog aan andere vormen van referenda denkt dan aan het correctief wetgevingsreferendum.

Vragen van het lid Verkerk aan de minister van Verkeer en Waterstaat, over de stormvloedkering in de Oosterscheldedam.

De heer **Verkerk** (AOV): Voorzitter! Ik heb zeven vragen aan de minister.

1. De asfaltlaag aan de voet van de stormvloedkering in de Oosterschelde blijkt ernstig aangetast te zijn. De minister heeft in antwoord op mijn vragen op 9 december 1994 gezegd dat het onderzoek daarnaar een looptijd zou hebben van circa tien weken. In het uiterste geval had de minister de Kamer toch zeker begin april kunnen informeren. Waarom is de Kamer nog niet ingelicht over de resultaten van dat onderzoek door Rijkswaterstaat?

2. Bestaat er verband tussen een langdurige benedenstand van de schuiven, de daardoor ontstane druk op de zeebodem en de schade aan het asfalt?

3. Zijn er nog andere problemen te verwachten rond de stormvloedkering, zoals met de blokkenmat?

4. Bestaat er gevaar op langere termijn voor de fundering van de stormvloedkering?

5. Met welk bedrag moet het onderhoudsbudget van de stormvloedkering, inclusief het extra onderhoud van de schuiven, nu jaarlijks totaal worden verhoogd? Voorziet de minister problemen met de komende begroting van haar departement?

6. Is het uit veiligheidsoogpunt verantwoord om de reparaties aan de asfaltlaag over vier jaren uit te spreiden?

7. Rijkswaterstaat heeft indertijd op grond van het modelonderzoek

besloten tot een combinatie van minder stortsteen en een intensievere inspectie. De inspectie is nu al verhoogd van eens per kwartaal naar een keer per maand. Acht de minister gronden aanwezig voor een nog intensievere inspectie?

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Mijnheer de voorzitter! Ik vrees dat ik op een paar door de heer Verkerk gestelde vragen, die nogal diep de techniek in duiken, op dit moment het antwoord schuldig zal moeten blijven. Het spijt mij, eerlijk gezegd, dat een aantal vragen niet vorige week schriftelijk zijn gesteld.

De **voorzitter**: Ik neem aan, dat u die vragen deze week schriftelijk zult beantwoorden.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Natuurlijk! Het lijkt mij overigens verstandig dat er over dit onderwerp een brief aan de Kamer komt. Ik was al van plan een brief te sturen. De heer Verkerk is mij voor geweest. Vandaar dat ik nu hier ben om de mondelinge vragen te beantwoorden.

De eerste vraag was waarom de Kamer nog niet ingelicht is. Dat is omdat het onderzoek eerst vorige week is afgerond. Dat het later is afgerond, heeft te maken met het feit dat dit soort onderzoeken alleen maar bij bepaalde weersomstandigheden kan plaatsvinden. Daarom heeft het langer geduurd dan ook ons wenselijk en lief is. Op het moment dat de uitkomsten van het onderzoek bekend waren bij Rijkswaterstaat Zeeland, heeft de pers er lucht van gekregen. Er zijn vragen gesteld en daarop is antwoord gegeven. Natuurlijk zal de Kamer verder geïnformeerd worden over hoe wij hiermee omgaan.

Het is overigens bepaald niet zo dat de Oosterscheldedewerken daarmee in gevaar komen. Gelukkig is er overigens op dit moment geen sprake van een feitelijke stormsituatie, alhoewel ik wel eens wat theoretische stormen hoor. Ook dan is de dam nog niet in gevaar. Het gaat wel om een uniek bouwwerk, dat ontwikkeld is tijdens de bouwfase. Aan het begin van de bouwfase werd nog uitgegaan van een andere techniek dan de techniek die uiteindelijk gekozen is. Juist in de

Jorritsma-Lebbink

fundering zijn daarom een aantal wijzigingen aangebracht.

Ook weten wij dat de voet gebaseerd is op een nieuwe techniek, waarvan wij niet helemaal wisten hoe die zich zou houden. Eerlijk gezegd denk ik dat het verstandig is als ik de Kamer over de techniek in een brief nader op de hoogte stel.

Er is overigens geen financieel probleem op mijn begroting te verwachten. De onderhoudskosten nemen licht toe de komende jaren, maar daarvoor is inmiddels geld gereserveerd op mijn begroting voor 1996. Zonder dat wij grote risico's lopen zal ook dat onderhoud in een aantal jaren werkelijk afgerond kunnen worden.

Ik zeg u hierbij toe dat ik de meer inhoudelijke informatie graag per brief aan de Kamer toe zal zenden.

□

De heer **Verkerk** (AOV): Mijnheer de voorzitter! Ik dank u dat ik nog een aanvullende vraag mag stellen.

De minister zegt dat er een andere techniek is gekozen. Wil dat zeggen dat de modellen die men indertijd heeft gebruikt en op grond waarvan men deze techniek heeft gekozen nu in de praktijk niet voldoen? Misschien kunt u die vraag ook schriftelijk beantwoorden?

Er wordt natuurlijk regelmatig asfalt gebruikt voor zeeweringen. Ik denk aan de zeedijk bij Westkapelle. Hoe is het met het asfalt dat wordt gebruikt ter bescherming van de boulevards in Bergen aan Zee en Egmond aan Zee?

De **voorzitter**: Ik teken aan dat nu een uitbreiding van de vragen met onderwerpen plaatsvindt. Ook dit kan eventueel schriftelijk worden afgedaan voor wat betreft de uitbreidingen.

□

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Het gaat gelukkig niet over ZOAB!

Mijnheer de voorzitter! Ik wil een en ander uitgebreid melden. Toen werd besloten om de stormvloedkering in de Oosterschelde aan te leggen, was de fundering al gelegd ten behoeve van de aanvankelijk beoogde dam die de Oosterschelde permanent zou afsluiten. Ten behoeve van de bouw van de stormvloedkering is een deel van de

fundering weer opgeruimd. Besloten werd toen om de steen-, asfalt- en blokkenmatten niet op te ruimen, maar af te dekken met asfaltmastiek. Hoewel hiervoor een nieuwe techniek moest worden ontwikkeld, werd op grond van technische, maar ook financiële overwegingen daartoe besloten. Mocht de asfaltmastiek niet voldoende bescherming bieden, dan zou het betreffende deel van de bodembescherming immers alsnog afgestort kunnen worden. Zo zijn er toen meer keuzes gemaakt die achteraf soms meevielen en soms tegen zijn gevallen. Over de onderhavige keuze en de daaraan verbonden risico's is overigens het publiek reeds tijdens de bouw geïnformeerd.

Ik moet u eerlijk zeggen dat ik niet het antwoord paraat heb bij de vraag hoe het staat met het asfalt bij Egmond en Bergen. Ik hoop overigens dat het daartoe beperkt blijft. Ik kan toch moeilijk de Kamer op de hoogte stellen van de situatie van het asfalt op al 's lands dijken en wegen?

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van onder meer de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (bestuursorganisatie van en medezeggenschap in hogescholen) (23944)**.

(Zie vergadering van 16 mei 1995.)

□

De **voorzitter**: In de vergadering van 16 mei 1995 heeft de regering het amendement-Van Gelder (stuk nr. 8) overgenomen.

De onderdelen A en Aa van artikel I worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Van Gelder tot invoeging van een nieuw onderdeel Ab (stuk nr. 10, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, de SGP, de RPF, het GPV, de VVD, het CDA, het AOV, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast, dat door de aanname van dit amendement het andere op stuk nr. 10 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

De onderdelen B t/m G worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-J.M. de Vries tot invoeging van een nieuw onderdeel Ga (stuk nr. 9).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de RPF, de SGP, het GPV, D66, de PvdA, de SP, het CDA, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Onderdeel H, de artikelen 10.17 t/m 10.19 en de onderdelen a en b van artikel 10.20 worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Lansink/Rabbae tot invoeging van een nieuw onderdeel b1 (stuk nr. 7, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, het AOV, de Unie 55+, D66, GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen.

Ik stel vast, dat volgens deze methode van stemmen de stemmen staken.

De heer **Lansink** (CDA): Voorzitter! Ik vraag om hoofdelijke stemming over dit amendement.

De **voorzitter**: Dat zal ook wel moeten.

De heer **Wallage** (PvdA): Voorzitter! Al was het maar ter onzer educatie, mij staat bij dat het vragen van een hoofdelijke stemming nadat de stemming heeft plaatsgevonden, niet kan.

De **voorzitter**: U zit ernaast. Hier gaat wat u bedoelt niet op, omdat de stemmen staken bij handopsteken. Dat betekent dat nu moet worden nagegaan of alle leden aanwezig zijn. Als dat het geval is, is het amendement verworpen. Als de leden niet allemaal aanwezig zijn, maar de stemmen wederom staken, moet er